

LIPIEC-SIERPIEŃ 2022

MONITOR JAPOŃSKI

„Monitor Japoński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną Japonii, ze szczególnym naciskiem na aktywność w regionie Europy Środkowo-Wschodniej i w Unii Europejskiej

DR MARCIN SOCHA

OŚRODEK SPRAW AZJATYCKICH
UNIwersytet ŁÓDZKI

MONITOR JAPOŃSKI

LIPIEC-SIERPIEŃ 2022

Zabójstwo premiera Abe Shinzō

Najważniejszym wydarzeniem w lipcu było zabójstwo byłego premiera Abe Shinzō. Abe był najdłużej urzędującym japońskim premierem w historii, który utrzymywał istotne znaczenie polityczne nawet po ustąpieniu ze stanowiska. Śmierć premiera Abe pozostawiła pustkę i ogromne zamieszanie na japońskiej scenie politycznej. Jego nieobecność będzie miała wpływ na dalszy kształt japońskiej polityki wewnętrznej i zagranicznej.

I. WYDARZENIA SZCZEBLA CENTRALNEGO

8 lipca: były premier Abe Shinzō ofiarą zamachu. Były premier Japonii Abe Shinzō, jeden z najbardziej wpływowych polityków w Japonii, zmarł 8 lipca po tym, jak został postrzelony podczas przemówienia w trakcie kampanii wyborczej. Policja prefektury Nara aresztowała na miejscu Yamagamiego Tetsuyę, który został zatrzymany przez ochronę po oddaniu strzałów do byłego premiera. Policja bada motywy zamachu. Nie stwierdzono motywów politycznych.

10 lipca: wyniki wyborów do Izby Radców. Wyniki lipcowych wyborów do Izby Radców pokazały wyraźne wzmocnienie partii Liberalno-Demokratycznej i administracji premiera Kishidy. Pomimo tego, że dwa dni przed wyborami dokonano zamachu, głosowanie odbyło się bez zakłóceń. Koalicja rządząca zdobyła wystarczającą liczbę głosów, by utworzyć stabilny rząd przez następne trzy lata. Partie opozycyjne nie zdołały zaoferować przekonującej alternatywy i straciły miejsca w Izbie Radców. Konstytucyjna Partia Demokratyczna Japonii, główna siła opozycyjna, wezwała do obniżenia podatku konsumpcyjnego, ale uzyskała jedynie 17 miejsc.

12 lipca: coraz więcej kobiet w japońskim parlamencie. Japońskie wybory do wyższej izby parlamentu zakończyły się zwycięstwem rekordowej liczby kobiet. Spośród 125 dostępnych mandatów, 35 (28%) zdobyły kobiety. Przebiło to poprzedni rekord 28 miejsc w obu ostatnich wyborach do izby wyższej w 2016 i 2019 roku. Wynik ten pokazuje jednak, że na drodze do równości płci w japońskiej polityce pozostało jeszcze wiele do zrobienia.

14 lipca: zamieszanie polityczne po śmierci premiera Abe Shinzō. Abe Shinzō był liderem największej frakcji wchodzącej w skład rządzącej Partii Liberalno-Demokratycznej. Konserwatywna frakcja Seiwa-kai, w której skład wchodzi 93

ustawodawców zasiadających w obu izbach parlamentu. Frakcja walczy o utrzymanie jedności. Dwa tygodnie po zamachu starsi członkowie grupy nie przedstawili nowego lidera. Ugrupowanie może skłaniać się ku przekazaniu władzy kilku doświadczonym ustawodawcom. O przewodnictwo mogą ubiegać się byli ministrowie edukacji Shimomura Hakubun i Shionoya Ryu, minister gospodarki i handlu Hagiuda Koichi oraz główny sekretarz gabinetu Matsuno Hirokazu.

14 lipca: nasilenie aktywności wojskowej Chin i Rosji w pobliżu Japonii.

Aktywność wojskowa Chin i Rosji w pobliżu japońskich wysp wzrosła ponad dwukrotnie w ciągu czterech miesięcy po inwazji Rosji na Ukrainę 24 lutego. Japońskie Ministerstwo Obrony, obawiając się eskalacji napięcia, informuje o 90 przypadkach aktywności chińskich i rosyjskich okrętów i samolotów wojskowych w pobliżu Japonii w ciągu czterech miesięcy od rozpoczęcia inwazji.

19 lipca: Wielka Brytania i Japonia będą współpracować nad nowym programem myśliwców.

Wielka Brytania i Japonia rozpoczną współpracę nad programem myśliwców nowej generacji Tempest i F-X. Do końca roku ma zostać utworzone partnerstwo, którego celem jest opracowanie nowego projektu maszyn. Wielka Brytania i firma BAE Systems planują zakończenie prac nad nowym myśliwcem Tempest do 2035 roku. Nowe samoloty będą wyposażone w szereg nowych technologii, w tym integrację cech zgodnych z technologią stealth.

19 lipca: 51% Japończyków popiera projekt rewizji konstytucji.

Badanie przeprowadzone przez Asahi Shimbun pokazało, że pięćdziesiąt jeden procent wyborców popiera zmianę artykułu 9 konstytucji i określenie statusu prawnego Sił Samoobrony. 33 procent było przeciwnych temu rozwiązaniu. Sondaż wykazał również, że zamach na byłego premiera Abe Shinzō, nie będzie miał większego wpływu na debatę nad rewizją konstytucji.

19 lipca: brak przełomu w rozmowach Japonii z Koreą Południową.

W Tokio odbyło się pierwsze oficjalne spotkanie ministrów spraw zagranicznych od czasu objęcia urzędu przez nowego prezydenta Korei Południowej Yoon Suk-yeola. Rozmowy nie przyniosły postępu w kwestii wykorzystywania koreańskich pracowników w czasie wojny, która doprowadziła do zaognienia stosunków dwustronnych. Minister spraw zagranicznych Japonii Hayashi Yoshimasa i jego południowokoreański odpowiednik Park Jin podejmą zdecydowane wysiłki w celu osiągnięcia korzystnego rozwiązania kwestii pozwów wniesionych przez rodziny koreańskich robotników przeciwko japońskim korporacjom.

21 lipca: rekordowa liczba przypadków COVID-19 w Tokio.

Władze Tokio zanotowały rekordową liczbę 31 878 przypadków zachorowań na koronawirusa,

podczas siódmej fali zakażeń w kraju, związanej z rozprzestrzenianiem się podwariantu BA.5 omicron. Główny sekretarz gabinetu Matsuno Hirokazu wspominał o „potrzebie obserwowania wydolności systemu medycznego”, wykluczając możliwość nałożenia ograniczeń w przemieszczaniu się.

22 lipca: debata dotycząca ceremonii upamiętniających premiera Abe. Były premier Abe Shinzō został pochowany podczas prywatnej ceremonii rodzinnej. Premier Kishida Fumio ogłosił jednak, że we wrześniu odbędzie się państwowy pogrzeb, który pozwoli społeczeństwu na odpowiednie pożegnanie byłego premiera. Intencją rządu ma być upamiętnienie spuścizny premiera Abe, oraz pokazanie, że japońska demokracja nie ugnie się przed aktem przemocy. Będzie to pierwszy państwowy pogrzeb japońskiego premiera od śmierci Shigeru Yoshidy w 1967 roku.

27 lipca: japońskie Ministerstwo Obrony o współpracy Chin i Rosji. Opublikowana przez Ministerstwo Obrony biała księga bije na alarm w związku z coraz bardziej agresywnymi działaniami Moskwy i wzywa do jak najszybszego wzmocnienia zdolności obronnych kraju. Otoczona przez Chiny, Rosję i Koreę Północną, Japonia stoi w obliczu pogarszającej się sytuacji bezpieczeństwa. Raport zwraca szczególną uwagę na pogłębiającą się współpracę wojskową między Rosją a Chinami, którą należy uważnie obserwować. W październiku 2021 roku okręty wojenne z Rosji i Chin przeprowadziły nietypowe ćwiczenia, okrążając japoński archipelag.

27 lipca: prezydent Joko z wizytą w Japonii. Prezydent Indonezji rozmawiał z premierem Japonii na temat współpracy infrastrukturalnej. Widodo Joko wyraził nadzieję na więcej inwestycji ze strony japońskich firm. Premier Kishida obiecał, że Japonia udzieli Indonezji pożyczki w wysokości około 320 milionów USD na dokończenie budowy elektrowni wodnej. Kluczowe projekty rozwojowe Indonezji obejmują rozbudowę systemu Mass Rapid Transit w Dżakarcie oraz budowę fabryki skroplonego gazu ziemnego w podmorskim bloku Masela.

30 lipca: Japonia i Stany Zjednoczone rozwijają współpracę w sektorze produkcji półprzewodników. Stany Zjednoczone i Japonia rozpoczęły nowy dialog gospodarczy wysokiego szczebla, którego celem będzie rozwój produkcji półprzewodników, w obliczy rosnącej pozycji Chin. Sojusznicy uzgodnili utworzenie nowego centrum badań nad półprzewodnikami nowej generacji. Hub badawczy ma być otwarty dla innych „podobnie myślących” państw. Centrum badań 2-nanometrowych chipów półprzewodnikowych ma powstać na terenie Japonii do końca tego roku. Będzie zawierało prototypową linię produkcyjną i która powinna rozpocząć produkcję półprzewodników do 2025 roku.

30 lipca: minister Hayashi o wzroście napięcia w regionie Indo-Pacyfiku.

Minister spraw zagranicznych Japonii Hayashi Yoshimasa podczas wizyty w Waszyngtonie zwrócił uwagę na agresywne zachowanie Chin w regionie Indo-Pacyfiku, twierdząc, że „logika brutalnej siły” zyskuje na znaczeniu w stosunku do rządów prawa. Hayashi odniósł się do inwazji Rosji na Ukrainę i powiedział, że taka polityka nie powinna być akceptowana nigdzie indziej. Jego zdaniem konieczne jest, utrwalenie przekazu opisującego rosyjską agresję jako „wyróżną porażkę”. W przeciwnym razie inne kraje będą próbowały zmienić status quo siłą. Japoński minister stwierdził również, że silniejsza koordynacja wojskowa między Chinami i Rosją jest nowym wyzwaniem w obszarze bezpieczeństwa.

1 sierpnia: premier Kishida wzywa członków koalicji rządzącej do ujawnienia powiązań z Kościołem Zjednoczeniowym.

Premier Kishida Fumio wezwał członków swojego gabinetu i ustawodawców Partii Liberalno-Demokratycznej, którzy przyznali się do kontaktów z Kościołem Zjednoczeniowym, do złożenia wyjaśnień dotyczących charakteru tych powiązań. 8 lipca były premier Shinzō Abe został śmiertelnie postrzelony przez mężczyznę, którego matka jest wyznawczynią tej grupy religijnej. Zamachowiec zeznał, że obrał za cel premiera Abe, ponieważ uważał, że był on powiązany z Kościołem Zjednoczeniowym.

2 sierpnia: premier Kishida podczas konferencji dotyczącej Układu o nierozprzestrzenianiu broni jądrowej.

Premier Kishida Fumio jest pierwszym japońskim przywódcą, który zabrał głos podczas konferencji przeglądowej NPT w siedzibie ONZ. Szef japońskiego rządu stwierdził, że rosyjskie groźby w związku z wojną na Ukrainie doprowadziły do zwiększenia ryzyka użycia broni jądrowej. Premier zaprezentował „Plan Działania dla Hiroszimy”, którego celem ma być postęp w procesie denuklearyzacji. Pierwszym krokiem ma być zachowanie pamięci o skutkach użycia broni jądrowej. Premier nie wspominał jednak o pracach nad Traktatem o zakazie broni jądrowej.

5 sierpnia: Nancy Pelosi w Tokio. Nancy Pelosi przybyła do Tokio tuż po zakończeniu przełomowej wizyty na Tajwanie i spotkaniu z prezydent Tsai Ing-wen. Premier Kishida Fumio i przewodnicząca amerykańskiej Izby Reprezentantów Nancy Pelosi zapowiedzieli rozwój współpracy w celu utrzymania pokoju i stabilności w Cieśninie Tajwańskiej. Dyskutowano także o polityce wobec Chin, Korei Północnej oraz rosyjskiej inwazji na Ukrainę. Japoński premier poinformował przewodniczącą Pelosi o pięciu chińskich rakietach balistycznych, które wylądowały w wyłącznej strefie ekonomicznej Japonii.

9 sierpnia: japońskie Ministerstwo Obrony przeprowadza symulacje w przypadku chińskiej inwazji na Tajwan. Symulacja, prowadzona przez Japan Forum for Strategic Studies, została przeprowadzona w czasie, gdy Chiny prowadzą ćwiczenia wojskowe w pobliżu Tajwanu na dużą skalę. Jej celem jest

opracowanie scenariuszy na wypadek wybuchu ewentualnego kryzysu w regionie. Symulacja pokazała, że gotowość Japonii do ewakuacji własnych obywateli jest ograniczona w przypadku wybuchu konfliktu zbrojnego między Chinami a Tajwanem. W ćwiczeniach wzięli udział ustawodawcy rządzącej Partii Liberalno-Demokratycznej, byli oficerowie SDF oraz były minister obrony Onodera Itsunori.

10 sierpnia: Kościół Zjednoczeniowy na temat związków z japońskimi politykami. Przewodniczący Kościoła Zjednoczeniowego w Japonii przyznał, że grupa utrzymuje relacje z ustawodawcami różnych partii politycznych, oraz zachęca członków do „aktywności w polityce krajowej i udziału w wyborach”. Tanaka Tomihiro, powiedział, że kościół nie popiera żadnej konkretnej partii politycznej. Premier Kishida Fumio po przeprowadzeniu dochodzenia wewnątrz partii rządzącej stwierdził, że kontakty polityków z Kościołem Zjednoczeniowym nie miały niewłaściwego wpływu na politykę PLD.

10 sierpnia: przetasowanie gabinetu Kishidy. Premier Kishida próbuje poradzić sobie ze spadkiem popularności związanym z powiązaniem polityków PLD z Kościołem Zjednoczeniowym. W efekcie zmniejszył liczbę członków gabinetu mających jakiegokolwiek powiązania z grupą religijną. W nowym gabinecie stanowisko ministra obrony ma otrzymać Hamada Yasukazu, który pełnił funkcję ministra obrony w latach 2008-2009. Kato Katsunobu, ma objąć stanowisko ministra zdrowia, pracy i opieki społecznej a Nishimura Yasutoshi został nowym ministrem gospodarki, handlu i przemysłu. Stanowiska utrzymali minister spraw zagranicznych Hayashi Yoshimasa, minister finansów Suzuki Shunichi, minister transportu Saito Tetsuo oraz główny sekretarz gabinetu Matsuno Hirokazu,

13 sierpnia: Stany Zjednoczone i Japonia wzmacniają współpracę wojskową w pobliżu Tajwanu. Stany Zjednoczone i Japonia zwiększyły częstotliwość wspólnych manewrów o 50% w porównaniu z rokiem 2021. Sojusznicy wzmacniają zdolności odstraszania w obliczu potencjalnego konfliktu wokół Tajwanu. Z komunikatów japońskiego Ministerstwa Obrony wynika, że Tokio i Waszyngton przeprowadziły łącznie 51 wspólnych ćwiczeń do końca lipca 2022 roku, w porównaniu z 34 w pierwszych siedmiu miesiącach 2021 roku.

18 sierpnia: 50. rocznica normalizacji stosunków pomiędzy Japonią a Chinami bez fajerwerków. Akiba Takeo, sekretarz generalny japońskiego Sekretariatu Bezpieczeństwa Narodowego, spotkał się z szefem chińskiej polityki zagranicznej Yang Jiechim w Tianjinie. Akiba złożył protest w związku z ostatnimi manewrami Pekinu w pobliżu Tajwanu. Przedstawiciele obu państw będą kontynuować dialog w celu budowania konstruktywnych i stabilnych stosunków dwustronnych. Tokio i Pekin przygotowują się do obchodów 50. rocznicy normalizacji stosunków dyplomatycznych w przyszłym miesiącu, lecz nie

wygląda na to by okazja ta miała doprowadzić do postępu w relacjach dwustronnych. Podczas spotkania wysokiego szczebla, które odbyło się bez flag oraz uścisków dłoni, można było zaobserwować wyraźne pogorszenie nastrojów dyplomatycznych. Przedstawiciele obu państw rozmawiali jednak o możliwości organizacji spotkania pomiędzy premierem Kishidą Fumio a sekretarzem Xi Jinpingiem.

23 sierpnia: Japonia luzuje obostrzenia dla podróżujących. Japoński rząd zwiększył dzienny limit osób, które mogą wjechać do kraju do 50 000 osób, z obecnych 20 000. Rząd zrewiduje również sposób zgłaszania przypadków COVID-19. Lekarze nie będą już musieli podawać szczegółów dotyczących osób zarażonych. Japońskie ograniczenia są najsurowsze wśród najbardziej rozwiniętych gospodarek. Rząd w Tokio nadal wymaga negatywnego wyniku testu wykonanego w ciągu 72 godzin od wyjazdu do Japonii.

23 sierpnia: Japonia, Korea Południowa i Tajwan importują duże ilości rosyjskiej ropy i gazu. Zdaniem fińskiego think tanku Japonia, Korea Południowa i Tajwan importowały z Rosji paliwa kopalne o łącznej wartości 5,5 miliarda dolarów w ciągu pięciu miesięcy od inwazji na Ukrainę. Center for Research on Energy and Clean Air szacuje, że Japonia sprowadziła rosyjskie surowce energetyczne warte 2,6 miliarda dolarów między 24 lutego a 31 lipca. Korea Południowa przeznaczyła na import 1,7 mld dolarów, a Tajwan 1,2 mld dolarów. Trzy demokracje wyrażają poparcie dla Ukrainy, ale nie podają terminów wycofania się z zakupów rosyjskich paliw kopalnych.

25 sierpnia: szef japońskiej policji poda się do dymisji w związku ze śmiercią premiera Abe. Szef japońskiej policji poda się do dymisji, aby wziąć odpowiedzialność za śmiertelne postrzelenie byłego premiera Japonii Abe Shinzo w lipcu. Narodowa Agencja Policji opublikowała raport na temat tego, jak nie udało się ochronić życia premiera Abe. Raport pokazał luki w policyjnej ochronie Abe, które pozwoliły napastnikowi zbliżyć się do niego.

27 sierpnia: premier Kishida obiecuje 30 mld USD dla państw afrykańskich. Premier Japonii Fumio Kishida zadeklarował w sobotę 30 mld dolarów w ciągu najbliższych trzech lat na rozwój Afryki. Podczas wystąpienia online w ramach konferencji na temat rozwoju Afryki TICAD, Kishida podkreślił, że Japonia będzie rozwijać się razem z Afryką, prezentując podejście odmienne od tego oferowanego przez Chiny, które zdaniem krytyków prowadzi do nadmiernego zadłużania państw przyjmujących projekty infrastrukturalne. Japonia rozszerzy pożyczki o wartości około 5 miliardów dolarów w koordynacji z Afrykańskim Bankiem Rozwoju, aby promować zrównoważony rozwój Afryki poprzez przywrócenie kondycji fiskalnej.

31 sierpnia: PLD zerwie wszystkie kontakty z Kościołem Zjednoczeniowym.

Premier Japonii Kishida Fumio zapowiedział, że jego rządząca Partia Liberalno-Demokratyczna zerwie wszelkie więzi z dawnym Kościołem Zjednoczeniowym. Premier przeprosił opinię publiczną za związki ustawodawców LDP z problematyczną grupą religijną. Powiązania z organizacją religijną oraz wzrost zakażeń COVID-19 przyczynił się do spadku poparcia dla rządu Kishidy, pomimo przedstawienia nowego gabinetu.

KOMENTARZ

Najważniejszym wydarzeniem w lipcu było zabójstwo premiera Abe Shinzō. Abe był najdłużej urzędującym japońskim premierem w historii, który utrzymywał istotne znaczenie polityczne nawet po ustąpieniu ze stanowiska. Śmierć premiera Abe pozostawiła próżnię i ogromne zamieszanie na japońskiej scenie politycznej. Jego nieobecność będzie miała wpływ na dalszy kształt japońskiej polityki wewnętrznej i zagranicznej.

Wybory do izby wyższej parlamentu okazały się sukcesem dotychczasowej, ostrożnej polityki Kishidy Fumio. Po śmierci Abe Shinzō, który miał bezpośredni wpływ na wiele decyzji politycznych i personalnych, należy spodziewać się korekty dotychczasowego kierunku politycznego. Wiele komentarzy eksperckich wskazuje na uniezależnienie się premiera od wpływów Abe i jego zwolenników oraz możliwość zaprezentowania własnego, odmiennego programu politycznego. Jego podstawą jest nowa strategia gospodarcza nazwana „nowym kapitalizmem”, który ma opierać się na redystrybucji dochodów i wzmocnieniu klasy średniej. Jak na razie premier nie przedstawił jeszcze szczegółowych rozwiązań gospodarczych. Wśród priorytetów administracji Kishidy znajduje się również walka z pandemią COVID-19, inwazja Rosji na Ukrainę, walka z rosnącą inflacją i projekt rewizji konstytucji.

Przed podjęciem decyzji o ewentualnych przetasowaniach politycznych, szef japońskiego rządu będzie musiał poczekać na unormowanie sytuacji politycznej wewnątrz koalicji rządzącej. Abe Shinzō był liderem największej frakcji wchodzącej w skład rządzącej Partii Liberalno-Demokratycznej. Konserwatywna frakcja Seiwai-kai, w której skład wchodzi 93 ustawodawców zasiadających w obu izbach parlamentu

Podsumowując, nieoczekiwana śmierć Abe Shinzō przyniosła chaos wewnątrz największej frakcji PLD, pozostawiając pytanie o potencjalnych następców.

Znacznie poważniejszym problemem jest brak zdecydowanego lidera wśród konserwatywno-prawicowego skrzydła PLD, który mógłby wesprzeć administrację Kishidy Fumio w procesie podejmowania trudnych decyzji dotyczących przyszłej polityki bezpieczeństwa. Większość obserwatorów wskazuje na perspektywę uniezależnienia się premiera Kishidy od wpływów Abe a nawet na możliwość usunięcia z rządu najbliższych współpracowników byłego premiera. W obecnej, niepewnej sytuacji politycznej może jednak okazać się, że administracja Kishidy postawi na wzmocnienie współpracy z konserwatywnym skrzydłem PLD oraz próbę uzyskania poparcia społecznego powołując się na konieczność utrzymania spuścizny politycznej Abe Shinzō.

Sierpniowa wizyta reprezentant Nancy Pelosi na Tajwanie doprowadziła do wyraźnego wzrostu napięcia w regionie Indo-Pacyfiku. W odpowiedzi Chin błyskawicznie przeprowadziły ćwiczenia wojskowe z użyciem broni w pobliżu wyspy. Pekin wystrzelił 11 rakiet balistycznych, z których część przeleciała nad Tajwanem. Pięć pocisków wylądowało w wyłącznej strefie ekonomicznej Japonii, w pobliżu wyspy Hateruma. Wzrost napięcia na linii Pekin-Waszyngton negatywnie odbija się na relacjach chińsko-japońskich co można było zaobserwować podczas sierpniowego spotkania Ministrów Spraw Zagranicznych. Wygląda na to, że ranga cyklicznych spotkań, które były jednym z kluczowych narzędzi budowania relacji dwustronnych może zostać obniżona. Jednocześnie członkowie japońskiej administracji w tym minister spraw zagranicznych i premier coraz częściej zwracają uwagę na rosnące zagrożenie, wynikające ze ściślejszej współpracy Chin i Rosji. Administracji Kishidy Fumio trudno będzie kontynuować politykę swoich poprzedników, której podstawą było rozdzielenie relacji gospodarczych i politycznych oraz utrzymywanie stabilnych i zróżnicowanych kanałów dialogu. Nikłą nadzieję na polepszenie kontaktów dwustronnych przynosi zapowiedź spotkania premiera Kishidy z Xi Jinpingiem. Możliwe, że po zakończeniu nadchodzącego Kongresu Komunistycznej Partii Chin zobaczymy bardziej sprecyzowane dotyczące przyszłych relacji z Japonią.

II. JAPONIA W EUROPIE ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ

7 lipca: Daikin zbuduje w Polsce fabrykę o wartości 295 mln USD. Daikin Industries wybuduje fabrykę w Ksawerowie pod Łodzią, która od 2024 roku będzie produkować energooszczędne pompy ciepła. Inwestycja zapewni miejsca pracy dla ponad tysiąca pracowników. Daikin to jeden z czołowych producentów klimatyzatorów na świecie. Inwestycja jest odpowiedzią na proces odcinania się od produkowanych w Rosji paliw kopalnych. Daikin zamierza również zwiększyć produkcję w istniejących zakładach w Czechach i Belgii. W konferencji prasowej,

podczas której przedstawiono inwestycję wzięli udział przedstawiciele Rady Ministrów oraz premier Mateusz Morawiecki.

4 sierpnia: Japonia dostarczy drony i pojazdy dla Ukrainy. Ministerstwo Obrony przedstawiło kolejny pakiet pomocowy dla Ukrainy. W odpowiedzi na prośbę strony ukraińskiej, Japonia dostarczy nowe furgonetki cywilne oraz zwiększy dostawy małych dronów wykorzystywanych w celach zwiadowczych. Ze względu na uwarunkowania konstytucyjne możliwość przekazania Ukrainie uzbrojenia jest mocno ograniczona.

12 sierpnia: japońskie firmy IT rekrutują ukraińskich programistów. Niektóre japońskie firmy informatyczne zatrudniają pracowników mieszkających na Ukrainie, aby wspierać ich gospodarkę w czasie wojny. Przed wojną sektor IT był siłą napędową wzrostu gospodarczego Ukrainy. Istnieje jednak duże zagrożenie opuszczenia kraju przez znaczną liczbę specjalistów z powodu przedłużającego się konfliktu. Niektóre japońskie firmy zlecają pracę ukraińskim programistom. Next Age Inc. z siedzibą w Osace zleca projektowanie stron internetowych kilku firmom na Ukrainie. Od marca zrealizowała w ten sposób 11 projektów o wartości ponad 3 mln około 22,5 tys. dolarów.

15 sierpnia: uchodźcy z Ukrainy chcą pozostać na terenie Japonii. Liczba uchodźców, którzy przylecieli do Japonii z Ukrainy wynosiła 1 615 osób na dzień 25 lipca. Nippon Foundation, która zapewnia wsparcie w zakresie pokrycia kosztów podróży i utrzymania uchodźców przybywających do Japonii z Ukrainy, przeprowadziła ankietę wśród 260 uchodźców. 65,1% z nich chce pozostać w Japonii do czasu, aż sytuacja w ich kraju się ustabilizuje. Zaledwie 2,2% chce jak najszybciej wrócić do domu.

18 sierpnia: japoński rząd przedłuży o sześć miesięcy pomoc finansową dla osób ewakuowanych z Ukrainy. Japoński rząd przedłuży o 180 dni program pomocy finansowej dla osób ewakuowanych z Ukrainy, którzy nie mają wsparcia w postaci rodziny, przyjaciół lub poręczycieli na terenie Japonii. Dotychczasowy program wsparcia miał trwać pół roku, lecz z powodu przedłużającej się wojny podjęto decyzję o jego kontynuacji. Gabinet zatwierdził rezerwy budżetowe w wysokości około 14 milionów dolarów przeznaczone na wsparcie bytowe dla ewakuowanych.

31 sierpnia: japońskie firmy zainteresowane polskim rynkiem wodorowym. Akimoto Keigo z Institute of Innovative Technology for the Earth (RITE), udzielił wywiadu dla portalu WNP.PL. Jego zdaniem, japońskie firmy rozwijające technologie wodorowe są zainteresowane nawiązaniem współpracy z partnerami z Polski. Wśród najciekawszych obszarów współpracy wymieniono paliwa kopalne z wykorzystaniem technologii CCS, w tym niebieski wodór, niebieski amoniak i paliwa syntetyczne (e-paliwa).

III.SYTUACJA GOSPODARCZA

3 lipca: Japonia zмага się z rekordową falą upałów. W czerwcu po raz pierwszy w historii temperatury przekroczyły 40 Celsjusza. 3 lipca w Tokio temperatura przekraczała 35 Celsjusza dziewiąty dzień z rzędu. Z powodu upałów prawie 5 000 osób trafiło do szpitali w celu leczenia udaru cieplnego i wyczerpania w ciągu kilku dni. Rekordowa fala upałów jest także ogromnym wyzwaniem dla japońskiego sektora energetycznego, który stoi przed poważnym zagrożeniem przeciążenia sieci energetycznych.

5 lipca: KDDI przywraca dostęp do usług po trzech dniach przerwy. KDDI, drugi co do wielkości operator telefonii komórkowej w Japonii pod względem liczby abonentów, przywrócił dostęp do usług po trzech dniach przerwy. Zakłócenia dotknęły 39 milionów użytkowników telefonów komórkowych, którzy mieli problem z dostępem do internetu i innych usług. Z uwagi na skalę problemu Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Komunikacji zapowiedziało przeprowadzenie kontroli. Minister Kaneko Yasushi stwierdził, że dostawca usług komórkowych nie wypełnił obowiązków i nie poinformował użytkowników o skali problemu.

15 lipca: premier Kishida zapowiada uruchomienie kolejnych reaktorów jądrowych. Japoński rząd zamierza do końca roku uruchomić do dziewięciu reaktorów jądrowych, aby przygotować się na wzrost zapotrzebowania energii w okresach szczytowych. Premier Kishida chce zabezpieczyć wystarczającą liczbę reaktorów, aby pokryć około 10 procent ogólnego zużycia energii w Japonii. W ostatnich miesiącach rząd wielokrotnie zwracał się z prośbą do społeczeństwa o konserwację energii elektrycznej w sytuacji niedoborów mocy, które mogą powrócić zimą. Według źródeł rządowych, pięć z dziewięciu reaktorów, które mają wznowić pracę znajduje się w elektrowniach jądrowych Kansai Electric Power Co. w prefekturze Fukui. Następne to reaktory w elektrowniach Oi, Mihama; oraz reaktory nr 3 i nr 4 w elektrowni Takahama.

16 lipca: japoński rząd radzi Mitsui i Mitsubishi, aby nie sprzedawały udziałów w projekcie Sachalin-2. Rząd Japonii zwrócił się do grup handlowych Mitsui & Co. i Mitsubishi Corp. o utrzymanie swoich udziałów w rosyjskim projekcie gazu skroplonego Sachalin-2. Prezydent Rosji Władimir Putin podpisał zarządzenie o przeniesieniu wszystkich aktywów i praw związanych z projektem do spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Zagraniczni udziałowcy mogą otrzymać udziały w nowej spółce, ale tylko wtedy, gdy zgodzą się na warunki ustalone przez rosyjskie władze. Rosyjski państwowy koncern gazowy Gazprom posiada około 50% udziałów w Sakhalin Energy. Grupa Shell posiada około 27,5%, Mitsui 12,5%, a Mitsubishi 10%.

20 lipca: Japonia porzuca projekt CBDC. Bank Japonii eksperymentował z cyfrową walutą banku centralnego od 2021 roku. Druga faza testów rozpoczęła się w kwietniu 2022 roku, ale bank centralny nie rozważa jego wdrożenia w najbliższej przyszłości. Celem trwających eksperymentów jest przetestowanie nowych funkcji technicznych obejmujących technologię blockchain. Zdaniem banku pojawiło się kilka czynników, które utrudniają aktywne rozważanie wdrożenia. Japońskie społeczeństwo ma powszechny dostęp do systemu bankowego, dlatego problem włączenia finansowego nie jest istotnym zagadnieniem politycznym. Pomysł CBDC nie uzyskał znaczącego poparcia ze względu na powszechność usług bankowości internetowej, korzystania z kart kredytowych i narzędzi płatniczych typu e-money.

21 lipca: Japonia notuje rekordowy deficyt handlowy. Deficyt handlowy Japonii wzrósł do rekordowego poziomu w pierwszej połowie 2022 roku. Za gwałtowny wzrost odpowiadają wysokie ceny paliw oraz osłabienie jena. Dane handlowe opublikowane przez Ministerstwo Finansów pokazują deficyt w wysokości prawie 57 miliardów dolarów. Jest to najwyższa wartość, odkąd urzędnicy zaczęli prowadzić porównywalne dane w 1979 roku. Import wzrósł o 38% w ciągu roku do 390 miliardów dolarów, przewyższając 15-procentowy wzrost eksportu.

22 lipca: inflacja w Japonii pozostaje powyżej celu BOJ trzeci miesiąc z rzędu. Inflacja konsumencka w Japonii pozostaje powyżej celu banku centralnego w wysokości 2% przez trzeci miesiąc z rzędu. Japońska gospodarka znajduje się pod presją wysokich cen surowców, które podniosły koszty importu. Banku Japonii zapewnia, że wzrost cen konsumpcyjnych na poziomie 2,2% ma charakter tymczasowy.

26 lipca: japońskie firmy cierpią z powodu exodusu finansowego z Hongkongu. Wiele japońskich firm działających w Hongkongu twierdzi, że zmagają się z utratą pracowników po wprowadzeniu prawa bezpieczeństwa narodowego w czerwcu 2020 roku. Ustawa o NSL powoduje znaczną emigrację z tego terytorium. Badanie, przeprowadzone wspólnie na początku tego miesiąca przez trzy japońskie organizacje w Hongkongu, wykazało, że 68,6% respondentów stwierdziło, że drenaż talentów i trudności w znalezieniu zdolnych ludzi były głównym problemem wynikającym z nowego prawa.

29 lipca: Japonia zmagają się z problemem niedoboru pracowników. Japonia ma więcej wolnych miejsc pracy niż kandydatów. Chroniczny niedobór siły roboczej w kraju z kurczącą się populacją zagraża perspektywom wyjścia ze spowolnienia wywołanego pandemią. Dane opublikowane przez prywatne przedsiębiorstwa pokazują, że na każdego poszukującego pracy w Japonii

przypada 1,27 wolnego stanowiska, co jest najwyższym wynikiem od około dwóch lat.

8 sierpnia: japońskie firmy obawiają się wojny technologicznej pomiędzy Chinami a Stanami Zjednoczonymi. Przedstawiciele Tokyo Electron wyrazili zaniepokojenie ruchami USA w celu rozszerzenia ograniczeń eksportu high-tech przeciwko Pekinowi. Chiny są kluczowym rynkiem dla japońskiego producenta chipów. Tokyo Electron, jeden z największych na świecie dostawców sprzętu do produkcji układów scalonych wraz z Applied Materials i ASML. Firma nie otrzymała od Waszyngtonu żadnej prośby o powstrzymanie się od eksportu do Chin, ale zarząd jest świadomy doniesień, iż Waszyngton rozszerza swoje ograniczenia dotyczące eksportu high-tech firm zachodnich do Chin. W zeszłym miesiącu Lam Research i KLA zostały powiadomione przez rząd USA, że ograniczenia eksportu do Chin zostały rozszerzone o sprzęt wykorzystujący technologię produkcji 14 nanometrów lub lepszą.

8 sierpnia: straty udziałowców Vision Fund. Grupa SoftBank zanotowała w poniedziałek rekordową stratę w drugim kwartale z rzędu z powodu zawirowań na rynkach finansowych. Son Masayoshi, prezes i dyrektor generalny firmy, powiedział, że podejmie „znaczące redukcje kosztów” w Vision Fund, w tym zwolnienia i stanie się bardziej selektywny w podejmowaniu nowych inwestycji. Biznes Vision Fund zatrudniał 387 pracowników. Japońska grupa inwestycyjna odnotowała stratę netto w wysokości 23,4 mld dolarów w kwartale od kwietnia do czerwca.

10 sierpnia: SoftBank sprzedaje akcje Alibaby. Grupa SoftBank wyprzedaje aktywa, podkreślając pilną potrzebę pozyskania gotówki w odpowiedzi na „ciężkie otoczenie rynkowe”. Japońska grupa inwestycyjna sprzeda około 38% akcji Alibaba Group Holding - wartych około 22 mld USD. Udział SoftBanku w holdingu Alibaba spadnie do 14,6% z 23,7%. Dzięki sprzedaży aktywów SoftBank spodziewa się 34 miliardów USD zysku w kwartale od lipca do września. Wartość akcji Alibaby spadła o 35% od styczniowego szczytu. Inwestorzy obawiają się wycofania akcji firmy z giełdy w Nowym Jorku.

18 sierpnia: japońskie firmy podnoszą wynagrodzenia. Z powodu coraz silniejszego niedoboru pracowników, coraz więcej japońskich pracodawców decyduje się na podwyższenie wynagrodzeń. Ankieta przeprowadzona wśród 495 dużych firm niefinansowych pokazała, że firmy są coraz bardziej skłonne do podnoszenia płac. 44% respondentów wybrało podniesienie płac lub pensji początkowych jako jedną z wielu taktyk przyciągania pracowników. Innym narzędziem jest digitalizacja i oferta pracy zdalnej.

24 sierpnia: premier Kishida zapowiada budowę reaktorów jądrowych nowej generacji. Premier Kishida Fumio zapowiedział kluczowy zwrot w

dotychczasowej polityce energetycznej. Po awarii elektrowni jądrowej Fukushima I i zawieszeniu pracy większości reaktorów jądrowych, utrzymywano konsensus, który zakładał, że Japonia nie będzie budować nowych reaktorów jądrowych. Premier Kishida nakazał wznowienie programu badań i budowy elektrowni jądrowych nowej generacji. Posunięcie to pomogłoby Japonii zmniejszyć zależność od importu energii w warunkach globalnego kryzysu energetycznego i uniknąć problemów z wydajnością sieci energetycznej.

31 sierpnia: Rosja przekazuje 12,5% udziałów w Sakhalin Energy grupie Mitsui. Rosyjski rząd zatwierdził przekazanie 12,5% udziałów operatora rosyjskiej elektrowni skroplonego gazu ziemnego Sachalin 2 firmie MIT SEL Investment z siedzibą w Dubaju, która jest filią japońskiego domu handlowego Mitsui & Co. W czerwcu prezydent Władimir Putin podpisał dekret, na mocy którego utworzono nowy podmiot prawny, Sakhalin Energy LLC, który miał zdecydować o przyszłości zagranicznych udziałów w projekcie gazowym. Największy japoński dostawca gazu miejskiego, Tokyo Gas, podpisał długoterminową umowę z Sakhalin Energy na zakup skroplonego gazu ziemnego.

KOMENTARZ

Ostatnie dwa miesiące przyniosły szereg ciekawych doniesień dotyczących japońskiej polityki energetycznej. Wzrost cen ropy naftowej i gazu doprowadził do gwałtownego wzrostu kosztów japońskiego importu. W efekcie Japonia zanotowała rekordowy deficyt budżetowy. Doniesienia o przedłużającej się wojnie na Ukrainie zbiegły się w czasie z kolejną falą upałów na terenie całego kraju, której skutkiem było przeciążenie sieci energetycznych. Powyższe czynniki popchnęły premiera Kishidę oraz przedstawicieli administracji rządowej do sprecyzowania kilku istotnych kwestii dotyczących przyszłej strategii energetycznej. Po pierwsze japoński premier zapowiedział ponowne uruchomienie większej ilości reaktorów jądrowych, których praca została wstrzymana po awarii elektrowni Fukushima I. Najbardziej kontrowersyjną deklaracją, była jednak zapowiedź budowy nowych reaktorów jądrowych na terenie Japonii. Problemy w sektorze energetycznym doprowadziły do złamania niepisanej zasady, którą podążali premierzy Abe Shinzō i Suga Yoshihide, zgodnie z którą nie ma zgody politycznej na dalsze rozwijanie sektora energetyki jądrowej.

Problemy z dostawami energii są również widoczne na froncie międzynarodowym. Pomimo prowokacyjnego ruchu ze strony Kremla, który próbował wypchnąć zachodnich inwestorów z projektu gazowego Sachalin II, japońskie firmy Mitsui i Mitsubishi utrzymały swoje udziały. Decyzja o pozostaniu w rosyjskim projekcie wydobywczym uzyskała aprobatę japońskiego rządu, który otwarcie mówi, że zapewnienie dostaw surowców energetycznych należy do priorytetów obecnej administracji.

Warto również zwrócić uwagę na komunikat dotyczący porzucenia testowego projektu wdrożenia cyfrowej waluty banku centralnego CBDC.

Główną przyczyną porzucenia projektu jest brak zainteresowania ze strony społeczeństwa i biznesu, które w dużym stopniu polegają na transakcjach gotówkowych. W ostatnich miesiącach można również zauważyć spadek międzynarodowego zainteresowania projektem CBDC. Waluty cyfrowe emitowane przez Banki Centralne miały być odpowiedzią na rosnące znaczenie handlu kryptowalutami. W obliczu niepewnej sytuacji gospodarczej i rosnącej inflacji doszło do załamania kursów większości kryptowalut, które w większości zostały ocenione jako narzędzia służące spekulacjom finansowym. Inwestorzy szukają bezpieczniejszych form lokowania kapitału.

Kolejną przyczyną spadku zainteresowania walutami cyfrowymi mogą być sygnały płynące z chińskiej gospodarki. Podobnie jak wiele innych banków centralnych japoński rząd rozpoczął eksperymenty związane z wprowadzeniem CBDC po tym, jak władze ChRL przedstawiły ambitny plan wprowadzenia własnej waluty cyfrowej. Po wprowadzeniu programów testowych Chiny zwiększyły wysiłki mające na celu rozpowszechnienie cyfrowego juana wśród własnych obywateli. Władze korzystają ze wsparcia firm Alibaba i Tencent, które posiadają najpopularniejsze systemy płatności cyfrowych w Chinach. Jak na razie niewielki odsetek chińskich obywateli wyraża gotowość i potrzebę przejścia na nowy system płatności. Wygląda więc na to, że transformacja chińskiego systemu walutowego potrwa dłużej niż pierwotnie zakładano.

Należy również przyrzeć się umiarkowanemu zainteresowaniu projektem CBDC w Stanach Zjednoczonych. Rezerwa Federalna nie podjęła żadnych decyzji w sprawie wdrożenia waluty cyfrowej. Administracja Stanów Zjednoczonych przy współpracy z podmiotami prywatnymi prowadzi eksperymenty technologiczne i bada potencjalne korzyści i zagrożenia związane z projektem CBDC. Jak na razie komentarze płynące ze strony administracji centralnej nie wykazują zdecydowanej potrzeby wdrożenia nowego rozwiązania. W obliczu spadku zainteresowania projektem CBDC wśród kluczowych graczy na arenie międzynarodowej, japoński Bank Centralny nie odczuwa już tak silnej presji rozwijania własnego projektu cyfrowego jena.

**OŚRODEK SPRAW
AZJATYCKICH**
Uniwersytet Łódzki

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

